

Argumentaatio

Vaikuttamisen kolme keinoa: *ethos, pathos ja logos*

[video](#)

Logos (järki) tarkoittaa Aristoteleella puheen asiasisältöä. Selvitä videosta, mitä kaksi muuta retorisen vaikuttamisen osa-alueita, *ethos* ja *pathos*, tarkoittavat.

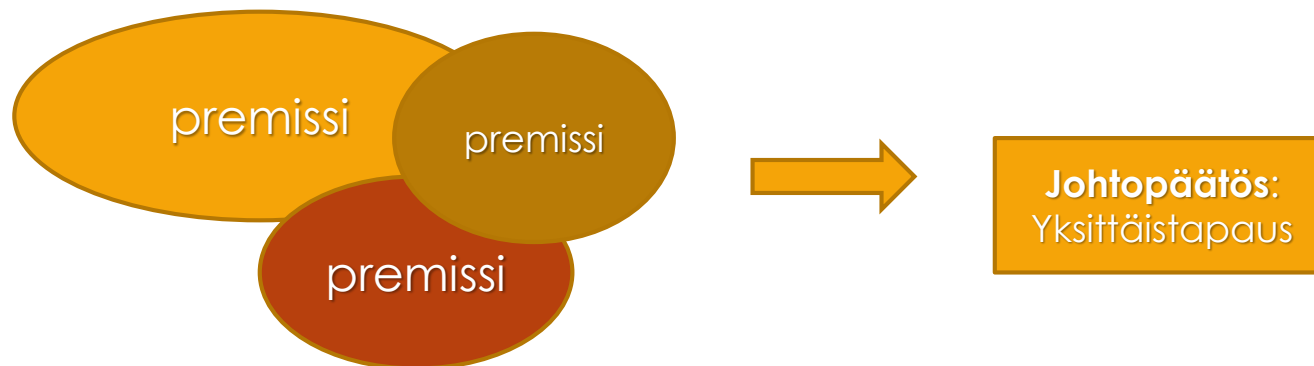
Argumentoinnin peruskäsitteitä

- ▶ **Argumentti:** väite + sen perustelut
- ▶ **Argumentointi:** esitetyn väitteen perustelua
- ▶ **Premissi:** oletuslause, josta päättely/väittely lähtee liikkeelle
- ▶ **Johtopäätös:** päättelyn lopputulos
- ▶ **Pätevä päättely:** argumentti on muodollisesti oikea eli looginen (johtopäätös ei silti välttämättä tosi)

Deduktiivinen päättely lat. *de-ducere*, johtaa ulos

~syllogismi

- ▶ On **loogisesti sitovaa** ja säilyttää totuuden: jos premissejä pidetään tosina, myös johtopäätöstä on pidettävä totena.
 - ▶ Esimerkki: "Koululaiset ovat lapsia, Kaisla on koululainen, siispä Kaisla on lapsi."
- ▶ Pohjaa päättelysääntöihin.
- ▶ Johtopäätös ei sisällä sellaista, mitä ei ole premisseissä.

Deduktiivinen päättely lat. de-ducere, johtaa ulos

~syllogismi

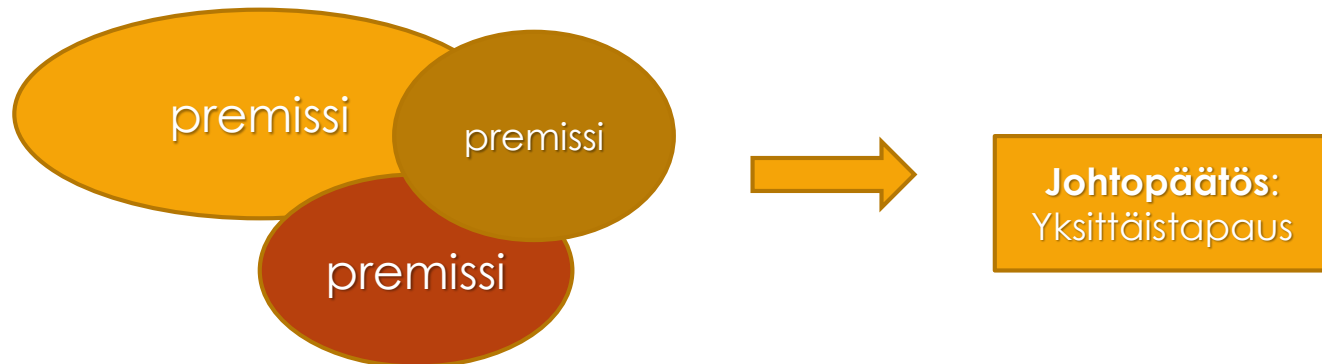
Premissit

- ▶ Sokrates on filosofi
- ▶ Filosofit ovat ihmisiä
- ▶ Ihmiset ovat kuolevaisia

Johtopäätös

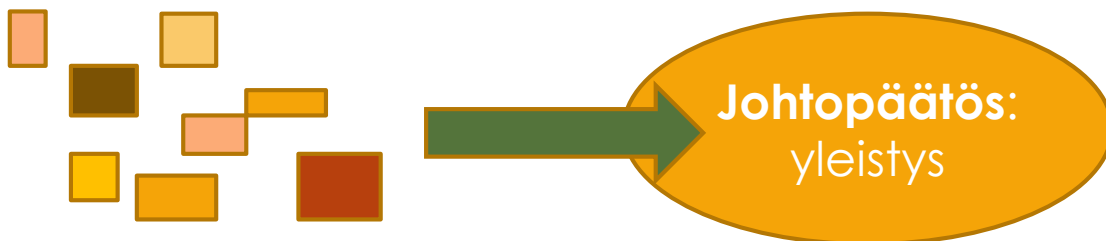
- ▶ Sokrates on kuolevainen

- On **loogisesti sitovaa** ja säilyttää totuuden: jos premissejä pidetään tosina, myös johtopäätöstä on pidettävä totena.
- Pohjaa päättelysääntöihin.
- Johtopäätös ei sisällä sellaista, mitä ei ole premisseissä.

Induktiivinen päättely lat. *in-ducere*, johtaa sisään

- ▶ Johtopäätös seuraa premisseistä **todennäköisesti** mutta ei loogisesti sitovasti.
 - ▶ Esimerkki: havaitaan sata kissaa, joilla kaikilla on häntä ja tehdään johtopäätös, että kaikilla kissoilla on häntä.
- ▶ Induktiivista päättelyä tarvitaan sekä arkielämässä että tieteenteossa, vaikka siihen aina liittyy **virhemahdollisuus**.
- ▶ Ei päättelysääntöjä.
- ▶ Kun **yleistämme** tai pohdimme, miksi jotakin tapahtui tai mitä tapahtuu seuraavaksi, käytämme induktiivista päättelyä.

Induktiivinen päättely lat. *in-ducere*, johtaa sisään

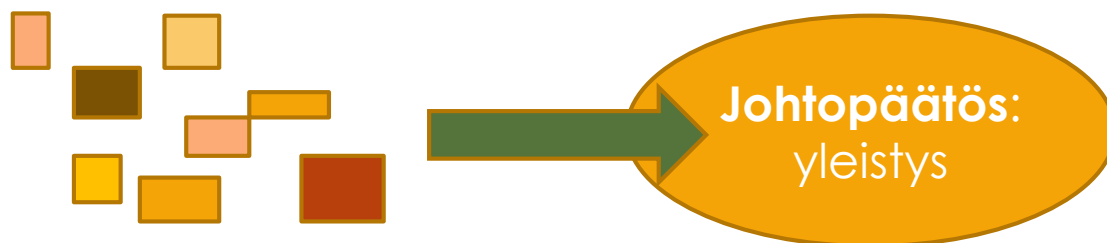
Premissit

- ▶ Sokrates on viisas. Sokrates on filosofi.
- ▶ Platon on viisas. Platon on filosofi.
- ▶ Aristoteles on viisas. Aristoteles on filosofi.

Johtopäätös

- ▶ Filosofit ovat viisaita.

- Johtopäätös seuraa premisseistä **todennäköisesti** mutta ei loogisesti sitovasti.
- Induktiivista päättelyä tarvitaan sekä arkielämässä että tieteenteossa, vaikka siihen aina liittyy **virhemahdollisuus**.
- Ei päättelysääntöjä.
- Kun **yleistämme** tai pohdimme, miksi jotakin tapahtui tai mitä tapahtuu seuraavaksi, käytämme induktiivista päättelyä.

Mieti pienryhmässä

1. Keksikää omia esimerkkejä
 - a) pätevästä deduktiivisesta päättelystä
 - b) virheellisestä deduktiivisesta päättelystä.
2. Millaista olisi elämä, jos ei koskaan turvautuisi induktiivisiin oletuksiin?
3. Keksikää esimerkkejä, miten induktiivinen päättely voi johtaa harhaan.

Argumentaatiovirheet

Argumentaatiovirheet

- ▶ Tahallisia tai tahattomia virheellisiä perusteluja
- ▶ Filosofisessa keskustelussa
 - ▶ tulee välttää heikkoa perustelua
 - ▶ voi puuttua vastapuolen argumentaatiovirheisiin
 - "Ai, sun mielestä en voi ottaa kantaa asevelvollisuuteen, koska olen nainen! Mitä tekemistä sukupuolella on sen asian kanssa?"

Ad hominem (lat. ihmistä vastaan)

- ▶ Keskitytään väitteen esittäjään / tukijaan, ei perusteluihin
 - ▶ "Humanistina sinun on vaikea ymmärtää ydinvoimaan liittyvää keskustelua"
 - ▶ "Natsi-Saksassakin suosittiin päiväkotuja, joten on ilmiselvää, että lasten tulee kasvaa kotihoidossa"
 - "Humanistina voin ymmärtää ja kyseenalaistaa eri energiavaihtoehtoja lukemaani ja kuulemaani tietoa – kuten myös sen, että tuo argumenttisi on pätemätön."
 - "Natsi-Saksassa suosittiin myös ulkoilua ja koko kansan oppivelvollisuutta. Tuon argumentoinnin mukaan myös kävely ja peruskoulu pitäisi kieltää moraalittomina"

Olkinukke

- ▶ Vastustajan mielipiteestä tehty kärjistetty karikatyyri
 - ▶ "Punavuoren viherpiipertäjille liito-oravat ovat tärkeämpiä kuin maaseudulla elävien tolkun ihmisten toimeentulo."
 - ▶ "En ole valitettavasti keskustellut syvällisesti yhdenkään 'Punavuoren viherpiipertäjän' kanssa. Oletko sinä?"

Kalteva pinta

- ▶ Perustelu, jonka mukaan yksi teko johtaa automaattisesti seuraavaan jne.
 - ▶ "Jos viini tulee ruokakauppoihin, seuraavaksi S-Marketteihin tulee kossuhylly."
 - ▶ "Eutanasian hyväksymisen jälkeen seuraava vaihe on vammaisten tappaminen ja sitten aletaan tappaa kaikkia toisinajattelijoitakin..."
 - ▶ "Keskiolut tuli ruokakauppoihin vuonna 1968. Jos viinit tulisivat kauppoihin vaikkapa 2021, on tuskin realistista, että tislattut alkoholit seuraisivat perässä nopealla aikataululla."
 - ▶ "Maailmassa on jo nyt maita, joissa eutanasia on sallittu tiukoin ehdoin rajattuna. Missään ei ole ollut merkkejä siitä, että ehtoja oltaisiin löysentämässä."

Faktat toimivat kaltevaa pintaa vastaan!

Ad populum (lat. kansaan [vetoaminen])

- ▶ Erehdytään pitämään enemmistön / suuren ihmisjoukon näkökantaa automaattisesti oikeana
- ▶ Vrt. Humeen giljotiini: *no ought from is* "tosiasioista ei voi johtaa moraalisia sääntöjä"
 - ▶ "Pohjoismaissa on asuu yli 20 miljoonaa skandinaavisten kielten puhujaa, mutta vain viisi miljoonaa suomea osaavaa. Niinpä on hyödyllistä opiskella ruotsia."
 - ▶ "Kaikkihan tietää, ettei Suomessa pärjää talvella kitkarenkailla. Osta vaan ne nastat!"
 - ▶ "Eikö globaalissa maailmassa kannattaisi tuolla perusteella opiskella ruotsin sijaan vaikkapa urdua, jolla on 70 miljoonaa puhujaa?"
 - ▶ "Tutkimusten mukaan kitkarenkaat pitävät lumisella tiellä yhtä hyvin tai jopa paremmin kuin nastat. Ja tärkein asia pidon kannalta on ajotyyli."

Yksittäistapauksen yleistäminen

- ▶ **Ns. induktiivinen virhepäätelmä: yksittäistapauksesta tai -tapauksesta tehdään yleinen laki**
 - ▶ "Mummoni poltti norttiaskin päivässä 15-vuotiaasta lähtien ja eli 89-vuotiaaksi. Ei tupakka siis voi olla vaarallista."
 - ▶ "Tunnen kaksi kotkalaista ja molemmat kiroilevat valtavasti. En ymmärrä, miksi kaikki kotkalaiset puhuvat niin säädyttömästi."

Väärä vastakkainasettelu

- ▶ Tuodaan esille vain kaksi ääripäätä: "jos et ole puolellamme, olet meitä vastaan"
- ▶ "Koululääketiede keskittyy vain oireiden hoitamiseen, ei itse sairauksien syyhyn. Vaihtoehtolääketiede sen sijaan hoitaa ihmistä kokonaisvaltaisesti psyko-fyysis-sosiaalisena kokonaisuutena."

Kehäpäättelmä

- ▶ Perustelut tukevat toinen toistaan, ilman ulkopuolisia perusteita
 - ▶ ”Raamatussa sanotaan, että Jumala on olemassa. Ja Raamattu on totta, koska se on Jumalan sanaa, eikä Jumala valehtele.”

Kausaliteetti ja korrelaatio sekaisin

- ▶ Selitetään asioiden yhtäaikaisuutta syy-yhteydellä
 - ▶ "Tilastollisesti huomataan, että hukkumisia tapahtuu eniten silloin, kun irtojäätelön myynti on korkeimmillaan. Irtojäätelöt siis aiheuttavat hukkumiskuolemia."

Mikä argumentaatiovirhe?

Kettutyöt puolustavat kettuja, mutta unohtavat nälkäänäkevät lapset.

Koska hän on filosofi, hän ei ymmärrä arjen ongelmia.

Kaikkien kulttuurien parissa on uskontoja, joten Jumalan on pakko olla olemassa.

- ▶ *Ad hominem*
- ▶ Olkinukke
- ▶ Kalteva pinta
- ▶ *Ad populum*
- ▶ Yksittäistapauksen yleistäminen
- ▶ Väärä vastakkainasettelu
- ▶ Kehäpäätelmä
- ▶ Kausaliteetti ja korrelaatio sekaisin

Mikä argumentaatiovirhe?

Jos eutanasia sallitaan, kukaan ei kohta uskalla mennä sairaalaan

Paroni von Münchhausen ei koskaan valehdellut. Tiedämme tämän siitä, että herra paroni kertoi puhuvansa aina totta.

Armeijaan ei voi tuoda kasvisruokapäivää, sillä eihän mikään armeija jaksa taistella kukkakaalipirtelön voimin.

- ▶ ~~Ad hominem~~
- ▶ Olkinukke
- ▶ Kalteva pinta
- ▶ ~~Ad populum~~
- ▶ Yksittäistapauksen yleistäminen
- ▶ ~~Väärä vastakkainasettelu~~
- ▶ Kehäpäätelmä
- ▶ Kausaliteetti ja korrelaatio sekaisin

Paikanna seuraavan lauseen argumentaatiovirhe ja selitä, miksi se on argumentaatiovirhe

1. Nuorten tupakointi on vähentynyt, koska kukaan meidän luokalla ei enää polta.

(5 p. Vastauksen enimmäispituus on 750 merkkiä.)

2. Marjan argumentit ovat luotettavia, koska hän on filosofi.

3. Parhaat televisiosarjat sisältävät monia henkilöihahmoja, koska useita hahmoja sisältävät sarjat ovat muita parempia.

4. Pekka on tosi fiksu, joten kaikki viihtyvät hänen seurassaan.

Paikanna seuraavan lauseen argumentaatiovirhe ja selitä, miksi se on argumentaatiovirhe

1. Nuorten tupakointi on vähentynyt, koska kukaan meidän luokalla ei enää polta.
2. Marjan argumentit ovat luotettavia, koska hän on filosofi.
3. Parhaat televisiosarjat sisältävät monia henkilöihahmoja, koska useita hahmoja sisältävät sarjat ovat muita parempia.
4. Pekka on tosi fiksu, joten kaikki viihtyvät hänen seurassaan.

Yksittäistapauksen yleistäminen

Ad hominem

Kehäpäätelmä

Kausaliteetti vs. korrelaatio

Tehtäviä

- ▶ <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/04/25/ajattelu-ja-argumentaatio>
- ▶ [Loogisia pähkinöitä I](#)
- ▶ [Loogisia pähkinöitä II](#)
- ▶ [Täydennä argumentti päteväksi](#)